

Selidba poznatim rutama

U hipotetskom rodoslovnom stablu živućih evropskih ptica, RED ŠLJUKARICE - KARADRIIFORMES, koje su posmatrane i zabilježene (u posljednjih stotinjak godina) na području Bosne i Hercegovine, nalazimo 50 vrsta raspoređenih u osam porodica

Piše: Velid Delić

5. Mala prutka - *Tringa hypoleucos* (L.) njemački - Flussuferläufer

Ova je vrsta gnjezdarica i selica u unutrašnjosti zemlje, uz rijeke i potoke, te na više lokaliteta u južnoj Hercegovini. Redovno gnjezdi u zoni Hutovog Blata, a pojedinačni primjerci bilježeni su i zimi. Inače, ova najmanja prutka (veličine ševe), gnjezdi u malom broju.

U području gnjezdenja dolijeće sredinom aprila, a zadržava se do oktobra. Brojna je na proljetnoj i jesenskoj seobi (april, maj, avgust, septembar), kada sjevernije populacije dolaze u jatima, zadržavajući se u pojedinim našim krajevima. Zimuju jednim dijelom u Sredozemlju, većinom u Africi sve do Madagaskara (prstenovane ptice).

Gnjezdo pravi uz obale na tlu, u dobrom zaklonu od grmlja i grmečaka. U maju ili početkom juna nese četvoro crvenkastožutih jaja sa sivim pjegama (36,3 mm x 26 mm). Mužjak i ženka sjede na jajima 20 do 22 dana i vode mlade potkrkušce koji se osamostale sa tri sedmice.

Prehrana: raznoliki insekti što žive u blizini vode i na močvarnom tlu, larve, pužići, sitne crvlike životinje.

6. Krivokljuna prutka - *Tringa nebularia* (Gunn.) njemački - Grunshenkel

Krivokljuna ili zelenonoga prutka gnjezdi u sjevernim zemljama Evrope (osim arktičkog dijela), u biotopu tresetišta, močvara, plitkih jezera i vlažnih šumskih čistina s mahovinom.

Selica je. U području gnjezdenja boravi od druge polovine aprila do početka avgusta. Pri selidbi je bilježena na našim prostorima u martu, aprilu, avgustu, septembru i oktobru. Dolijeće u

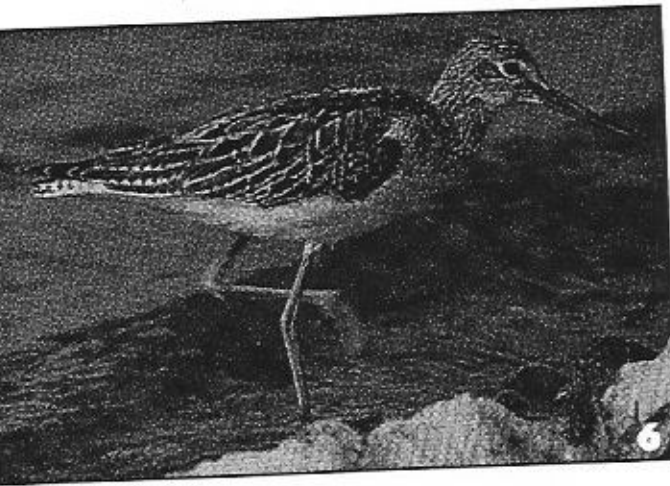
malim grupama zadržavajući se uz obale tekućica i stajaćica, kako u unutrašnjosti tako i na jugu zemlje. U Hutovom Blatu i dolini Neretve kod Metkovića, prema podacima u literaturi, pojedinačni primjerci nalaženi su za blagih zima od novembra do marta. Inače, glavnina ove vrste prez-

imlje od Sredozemlja do sjeverozapadne Afrike.

7. Crnokrila prutka - *Tringa ochropus* (L.) njemački - Waldwasserläufer

Gnjezdarica je i selica srednje i sjeverne Evrope (osim krajnjeg sjevera) u staništu močvarnih crnogoričnih šuma, močvara sa

avgust, septembar) kada je bilježena u malim jatima i pojedinačno s kraćim zadržavanjima na odgovarajućim močvarnim lokalitetima. Katkada jedan broj i prezimljuje, osobiti na jugu zemlje. Pojedinačni primjerci zadržavaju se u Hutovom Blatu i uz rijeku Krupu tokom cijele godine, ali gnjezdenje nije potvrđeno.

8. Prutka migavica - *Tringa glareola* (L.) njemački - Ruchwasserläufer

Ova je vrsta brojna gnjezdarica Skandinavije (osim juga), Finske, Danske, sjevera Njemačke i Rusije. Gnjezdi u močvarnim staništima, poplavljenim šumskim područjima i travnatot tundri.

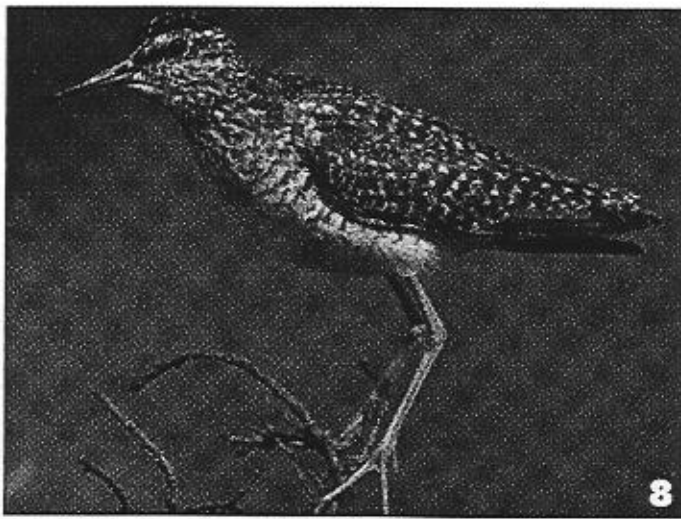
Izrazita je selica. U području gnjezdenja živi relativno kratko, od početka maja do kraja jula, rjeđe do sredine avgusta. Zimuje jednim dijelom u Sredozemlju, a većinom u Africi.

U našoj zemlji je zabilježena pri selidbi tokom cijelog aprila, te u avgustu i septembru. Dolaze u većim i gustim jatima zadržavajući se uz stajaćice i tekućice, kao i na močvarnim tlima. Brojnija je u južnim predjelima. Na Hutovom Blatu i dolini Neretve bilježena su jata veća od 200 primjeraka.

9. Crna prutka - *Tringa erythropus* (Pallas) njemački - Dunkler Wasserläufer

Crna prutka je gnjezdarica sjevera Skandinavije, Finske i Rusije. Gnjezdi u prostranom biotop pustih močvara s malo drveća, svjetlim borovim i brezovim šumar i tundri s grmljem.

Selica je, a u području gniježdenja zadržava se od maja do avgusta. Zimuje u području Sredozemlja i Crnog mora.

U našoj zemlji je preletnica, kratko i rijetko se zadržava. Dolazi u manjim ili većim jatima i do stotinu primjeraka. Bilježena je u aprilu, septembru i oktobru. Na podacima u literaturi broju je u unutrašnjosti nego na jugu zemlje. Česta je na ušću rijeka koje se ulijevaju u Savu.

Ova vrsta je malo veća od ostalih prutki, a razlikuje se po obojenosti perja. U proljeće i ljeti je čadavo crna sa bijelim pjegama, a u jesen i zimu pepeljasto siva.

10. Dugonoga prutka - *Tringa stagnatilis* (Brechtin)

njemački - Teichwasserläufer

Ova prutka je gnjezdarica Nižiderskog jezera u Austriji, juga i istoka Rusije. Gnijezdi u staništu vlažnih, močvarnih obala, bara i jezera s travom. Selica je. U području gniježdenja boravi od aprila do avgusta, a zimuje u tropima Afrike i južnoj

U našu zemlju dolijeće za vrijeme selidbe, ali u malom broju i neredovito. Bilježena je u martu, aprilu, avgustu i septembru. Većina podataka potiče iz ranijih godina, a odnose se na pojedinačno zadržavanje u donjem toku Neretve i Hutovom Blatu. U posljednjih tridesetak godina opažanja su sve rjeda.

11. Crvenonoga prutka - *Tringa totanus* (L.)

njemački - Rotschenkel

Crvenonoga prutka je uglavnom srednjoevropska gnjezdarica, iako gnijezdi i drugdje. Ranijih godina gnijezdila je u zapadnim područjima naše zemlje (Reiser 1939). A još uvijek gnijezdi, u malom broju, na jugu Crne Gore, u Vojvodini, jugoistočnoj Srbiji, Makedoniji i Hrvatskoj.

Ova vrsta je rasprostranjena u

biotopu močvarnih i travnatih livada, obalama i ušćima rijeka, stepskim jezerima, plitkim i muljevitim stajaćicama. U području gniježdenja zadržava se od marta do avgusta. Zimuje većinom u području Sredozemlja i sjevernoj Africi. Manji broj zimuje u južnoj Hercegovini, na Neretvi i Hutovom Blatu.

U pojedinim područjima zemlje bilježena je za selidbe u martu i aprilu, te avgustu i septembru. Dolijeće redovito u malim jatima do desetak primjeraka, zadržavajući se u proljeće kraće vrijeme. U jesen ostane nešto duže, a pojedinačni primjerci u unutrašnjosti katkada prezimljuju, što je na jugu zemlje normalna pojava.

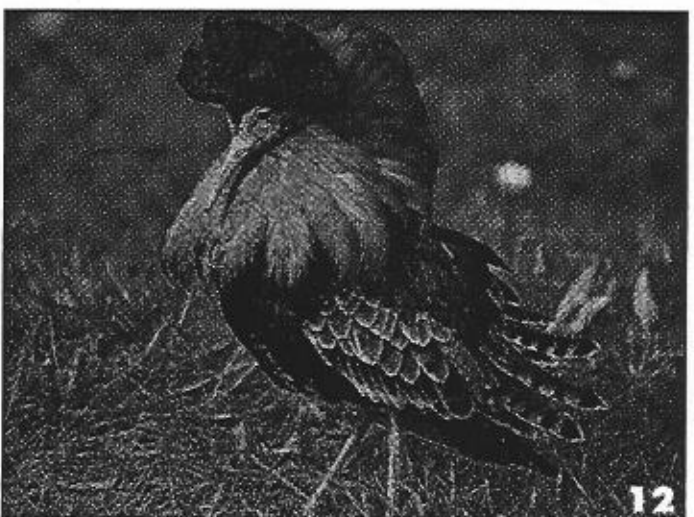
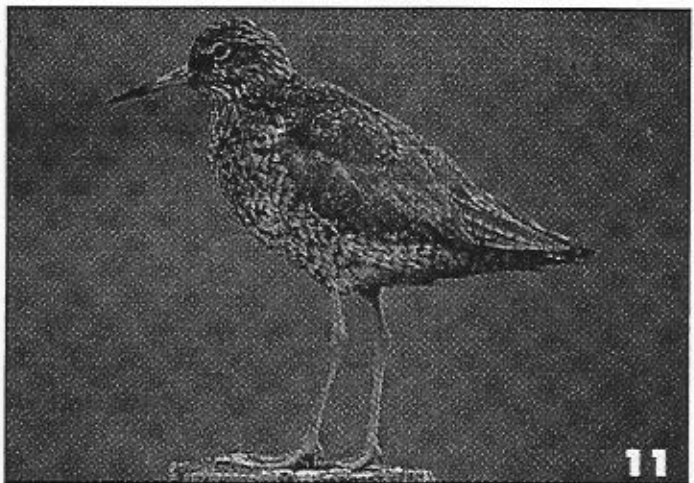
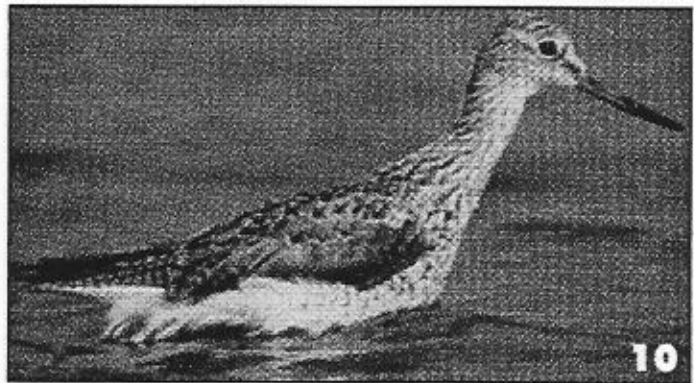
12. Pršljivac - *Philomachus pugnax* (L.)

njemački - Kampfläufer

Ova vrsta gnjezdarica je u području umjerenog evropskog sjevera i njemu bližih srednjoevropskih zemalja. Gnijezdi u biotopu vlažnih livada i plavnih travnatih predjela i tresetišta. U proljeće mužjak ima veliki nakostriješeni ovratnik. Izvan sezone parenja sličan je sivosmedoj ženki.

Selica je. U područje gniježdenja dolazi od aprila do maja, a zadržava se do oktobra. Zimuje u južnoj i tropskoj Africi, a za blagih zima djelimično u zoni Sredozemlja.

Kao brojna selica redovno je bilježen u Hercegovini i Posavini, osobito za proljetne seobe kada dolijeće u jatima i do nekoliko stotina ptica. U dolini Neretve i Hutovom Blatu zadržava se od početka marta do prve dekade aprila. Na jesenskoj seobi vida se u septembru i oktobru, ali je tada malobrojniji. U vrijeme boravka pršljivaca na našim prostorima mužjaci nemaju ukrasnog, nakostriješenog perja oko vrata, jer polni žar i parenje dolazi obično do izražaja tek po stizanju u područje gniježdenja. To se zbiva krajem aprila i u toku maja. Do tada su sve ptice, oba pola,

jednako obojene i slične ostalim vrstama šljukarica. Stoga su izmicala pažnji mnogim promatra-

čima, kao i nekim lovcima - ljubiteljima lova močvarne pernate divljači.